

Дмитро Лещенко

доцент кафедри

адміністративно-правових дисциплін

та публічного управління

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ, адвокат,

кандидат юридичних наук, доцент

ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ

Штучний інтелект став модним словом у різних галузях, і сфера віртуальних активів (крипто індустрія) не виняток. Як зазначає Ю. Разметаєва, посиляючись на Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні, штучний інтелект – це організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань [1, с. 2].

Ініціатива ухвалення в 2020 році Концепції розвитку штучного інтелекту [2] подальшого розвитку в Україні не отримала і не трансформувалась у спеціальний закон чи підзаконні акти, що б врегульовували використання штучного інтелекту (далі по тексту – ШІ).

Натомість у ЄС було розроблено та ухвалено спеціальний Акт, присвячений ШІ – Регламент № 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради ЄС від 13 червня 2024 року, що встановлює гармонізовані правила щодо штучного інтелекту. Відповідно до п. 4 преамбули Регламенту під ШІ розуміється «сімейство технологій, що швидко розвивається, що сприяє отриманню широкого спектру економічних, екологічних і суспільних переваг у всьому спектрі галузей і соціальної діяльності. Шляхом покращення прогнозів, оптимізації операцій і розподілу ресурсів, а також персоналізації цифрових рішень, доступних для окремих осіб і організацій, використання штучного інтелекту може забезпечити ключові конкурентні переваги підприємствам і підтримувати соціально та екологічно вигідні результати, наприклад, у сфері охорони здоров'я, сільського господарства, безпеки харчових продуктів, освіти та навчання, ЗМІ, спорту, культури, управління інфраструктурою, енергетики, транспорту та логістики, державних послуг, безпеки, правосуддя тощо» [3].

Завдяки досягненням штучного інтелекту переживає зміну парадигми

своїї роботи і сфера цифрових послуг, зокрема криптоіндустрія.

ШІ революціонує спосіб торгівлі в крипто індустрії. Завдяки вдосконаленим алгоритмам штучний інтелект може аналізувати величезні обсяги даних, виявляти тенденції та прогнозувати рух ринку віртуальних активів як в Україні, так і за кордоном. Крім того, ШІ може здійснювати угоди автоматично на основі попередньо визначених критеріїв, що може заощадити трейдерам значну кількість часу і зусиль. Така автоматизація усуває людський фактор, підвищує ефективність торгівлі віртуальними активами та знижує ризик збитків.

За останні 7 років криптоіндустрія зіткнулася з кількома випадками шахрайства, які викликали занепокоєння щодо її безпеки – це злам та подальший крах криптовалютної біржи FTX у 2022 році та кібератака на криптобіржу Binance у 2023 році – детально описані у попередніх наукових дослідженнях [4, с. 138].

Однак рятівником у подібних випадках міг бути ШІ, що може допомогати виявляти та запобігати шахрайству в галузі обігу віртуальних активів. ШІ може аналізувати дані з різних джерел, включно із соціальними мережами, щоб виявити шахрайські дії та попередити відповідні органи, які протидіють кіберзлочинцям. Крім того, ШІ може допомогти запобігти відмиванню грошей, відстежуючи рух коштів через мережу блокчейн. Ця можливість може підвищити прозорість галузі та зробити її більш привабливою для інвесторів.

ШІ також може відігравати важливу роль у забезпеченні безпеки криптоіндустрії. Завдяки своїм вдосконаленим алгоритмам він може виявляти і запобігати кібератакам, які стають все більш поширеними в індустрії. ШІ також може виявляти вразливості в мережі блокчейн і пропонувати способи їх усунення. Крім того, ШІ може допомогти запобігти спробам злому, аналізуючи поведінку користувачів і виявляючи підозрілі дії. Ця здатність може підвищити безпеку галузі та захистити кошти криптоінвесторів.

ШІ також може поліпшити управління криптоіндустрією. Завдяки здатності аналізувати дані та виявляти закономірності, ШІ може допомогти регуляторам, як вітчизняним, так і закордонним, виявити потенційні ризики та вжити необхідних заходів, зокрема розробивши більш ефективні та дієві політики і правила обігу віртуальних активів (у тому числі криптовалют). Крім того, ШІ може підвищити прозорість галузі, аналізуючи дані про мережі блокчейн і надаючи уявлення про те, як вони працюють. Така прозорість може підвищити довіру до галузі та залучити більше інвесторів.

Використання ШІ в криптовалютній торгівлі з роками зростає завдяки його здатності аналізувати величезні обсяги даних, виявляти закономірності та робити прогнози. Розглянемо деякі з переваг використання ШІ в торгівлі криптовалютою, а саме:

1. Підвищення ефективності та автоматизація процесу торгівлі – ШІ може аналізувати великі обсяги даних з різних джерел у режимі реального

часу, що полегшує виявлення прибуткових угод та економить трейдерам значну кількість часу і зусиль. Трейдери також можуть встановлювати конкретні критерії для торгівлі, а ШІ може автоматично здійснювати угоди на основі цих критеріїв.

2. Точні ринкові прогнози – ШІ здатний аналізувати величезні обсяги даних і виявляти закономірності, які важко помітити людині. Ця здатність дозволяє ШІ робити точні прогнози щодо майбутнього руху криптовалют. Завдяки своїм вдосконаленим алгоритмам ШІ може аналізувати ринкові тенденції та історичні дані, щоб визначити потенційний рух цін.

3. Зниження ризику втрат – використовуючи ШІ, криптотрейдери можуть знизити ризик втрат, оскільки завдяки ньому можна виявляти потенційні ризики і допомагати трейдерам ухвалювати обґрунтовані рішення про те, коли купувати або продавати криптовалюту. ШІ також може автоматично здійснювати операції на основі попередньо визначених критеріїв, що виключає людський фактор і знижує ризик збитків.

4. Поліпшена безпека – ШІ також може підвищити безпеку торгівлі криптовалютою завдяки своїм вдосконаленим алгоритмам, виявляючи потенційні кібератаки і вразливості в мережі блокчейн, пропонуючи способи їх усунення, а також захищаючи кошти трейдерів від крадіжок.

5. Підвищення прозорості – ШІ може підвищити прозорість торгівлі криптовалютою, аналізуючи дані в мережі блокчейн. Ця можливість дозволяє криптотрейдерам бачити, як рухаються криптовалюти і хто ними торгує. Це може підвищити довіру до галузі та залучити більше інвесторів.

6. Удосконалені торгові стратегії – ШІ також може поліпшити торгові стратегії, надаючи інформацію про ринкові тенденції та визначаючи прибуткові угоди. Трейдери можуть використовувати цю інформацію для коригування своїх торгових стратегій і ухвалення більш обґрунтованих рішень. ШІ також може аналізувати торговельну поведінку інших трейдерів і надавати інформацію про те, як вони торгують.

Вказавши беззаперечні переваги ШІ, не треба оминати увагою і потенційні ризики, пов'язані з використанням ШІ в криптовалюті. Розглянемо деякі з ризиків, пов'язаних з використанням ШІ, а саме:

1. Надмірна залежність від ШІ – хоча ШІ може допомогти трейдерам приймати обґрунтовані рішення, він не є безпомилковим. Трейдери, які покладаються виключно на ШІ, можуть пропустити критичні ринкові рухи і ухвалити неправильні торгові рішення. Важливо використовувати ШІ як допоміжний інструмент, а не покладатися на нього повністю.

2. Обмеженість даних – для навчання своїх алгоритмів і точних прогнозів ШІ потребує величезних обсягів даних, які обмежені, тому що криптоіндустрія є відносно новою. Це обмеження може призвести до неточностей у прогнозах ШІ, що завдаватиме збитків для трейдерів.

3. Проблема «чорної скриньки» – алгоритми ШІ часто складні, і зрозуміти, як вони роблять свої прогнози, може бути складно. Така

непрозорість може ускладнити довіру трейдерів до рішень ШІ та ухвалення обґрунтованих рішень щодо своїх угод.

4. Ризики кібербезпеки – технологія ШІ все ще нова, і деякі системи вразливі до кібератак, що може поставити під загрозу безпеку коштів трейдерів. Хакери можуть використовувати вразливості в алгоритмах ШІ для маніпулювання угодами або крадіжки коштів. Для захисту від цих ризиків необхідно впроваджувати надійні заходи кібербезпеки.

5. Упередженість алгоритмів – алгоритми ШІ можуть бути упередженими на основі даних, на яких вони навчаються. А якщо алгоритм ШІ робитиме упереджені прогнози, це може призвести до значних збитків для трейдерів. Щоб уникнути цього ризику, важливо переконатися, що алгоритми ШІ навчаються на об'єктивних даних.

6. Регуляторні ризики – використання ШІ в торгівлі криптовалютою – відносно нова концепція, і її застосування регулюється обмеженим числом нормативних актів. Трейдери, які використовують ШІ, можуть наражатися на регуляторні ризики, якщо вони порушують закони або правила. Важливо бути в курсі регуляторних змін і стежити за тим, щоб системи ШІ відповідали відповідним законам і нормативним актам.

ШІ має безліч застосувань у сфері криптовалют. Найважливішим застосуванням ШІ в криптовалютній сфері є дослідження та аналіз. Багато інвесторів і трейдерів використовують ШІ для прогнозування ринкових тенденцій і ухвалення обґрунтованих інвестиційних рішень. Алгоритми машинного навчання можуть аналізувати величезні обсяги даних, включаючи історичні ціни на криптовалюту, ринкову капіталізацію, тренди, обсяги та багато інших даних, щоб виявити закономірності та кореляції, які можуть вказувати на майбутній рух цін.

Оскільки крипторинок стає дедалі складнішим, ШІ відіграватиме вирішальну роль у виявленні тенденцій і закономірностей, які можуть пропустити люди-аналітики. Чат-боти та віртуальні помічники на основі ШІ також стануть більш поширеними, надаючи криптотрейдерам та інвесторам підкріплені даними пропозиції щодо інвестицій та підтримку. Отже, ШІ відіграє життєво важливу роль у криптоіндустрії, підвищуючи її ефективність, безпеку та прозорість. ШІ трансформує способи торгівлі, виявляючи та запобігаючи шахрайству, підвищуючи безпеку та поліпшуючи управління. Опрацювання можливості імплементації у діюче законодавство України положень EU Artificial Intelligence Act або ухвалення адаптованого до нього Закону про штучний інтелект буде предметом майбутніх досліджень.

1. Размстаєва Ю. Штучний інтелект в юридичній практиці : матеріали вебінару Ради адвокатів Дніпропетровської області. 2025. URL: https://advokaty.dp.ua/wp-content/uploads/2025/04/SHI_v_yurydychniy_praktytsi.pdf

2. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні : схв. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>

3. Регламент (ЄС) 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року, що встановлює гармонізовані правила щодо штучного інтелекту та вносить зміни до Регламентів (ЄС) № 300/2008, (ЄС) № 167/2013, (ЄС) № 168/2013, (ЄС) 2018/858, (ЄС) 2018/1139 і (ЄС) 2019/2144 і Директиви 2014/90/ЄС, (ЄС) 2016/797 і (ЄС) 2020/1828 (Artificial Intelligence Act, AI Act). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401689

4. Лещенко Д. С. Кібербезпека віртуальних активів: регуляторні рішення, судова практика та захист в Україні й за кордоном. *Міжнародна та національна безпека* : матеріали IX Міжнародної науково-практ. конф. (м. Дніпро, 14 березня 2025 р.). Дніпро : ДДУВС, 2025. 324 с.

Неля Лях

доцент кафедри поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх
справ, доктор філософії

ЕВАКУАЦІЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗОНИ БОЙОВИХ ДІЙ. ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД – УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Збройні конфлікти мають руйнівний вплив на всі верстви населення, але найбільш уразливою категорією є діти. Евакуація дітей із зони бойових дій є не лише гуманітарним пріоритетом, а й складним організаційним процесом, що потребує чіткої міжвідомчої координації, юридичної регламентації, забезпечення безпеки, психологічної підтримки та подальшої соціалізації. Сучасна війна в Україні, яка триває з 2014 року і загострилася з початком повномасштабного вторгнення російської федерації у 2022 році, проявила системні виклики у сфері евакуації дітей. З огляду на це актуальним є вивчення міжнародного досвіду з метою вдосконалення українських механізмів евакуації та захисту дітей.

Історія знає чимало прикладів організованої евакуації дітей у періоди воєнних дій. Один із найвідоміших прикладів є операція *Pied Piper* у Великій Британії під час Другої світової війни, коли з великих міст, які піддавалися бомбардуванням, евакуювали понад 3,5 мільйона дітей до сільської місцевості. Основними особливостями цієї кампанії були завчасне планування, всеосяжна участь уряду, добровольців та чітка система обліку дітей [1, с. 398–408].

Протягом ХХІ століття міжнародній спільноті довелося зіштовхнутися з численними гуманітарними кризами, пов'язаними з воєнними конфліктами у Сирії, Іраку, Афганістані, Ємені. Організації, такі як UNHCR, UNICEF, Save the Children та ICRC, стали провідними структурами, які займалися евакуацією, захистом та реінтеграцією дітей. У доповіді UNHCR зазначено, що евакуація повинна супроводжуватися наданням юридичних гарантій, тимчасового притулку, доступу до освіти, медичної та психологічної допомоги [2]. Успішні